

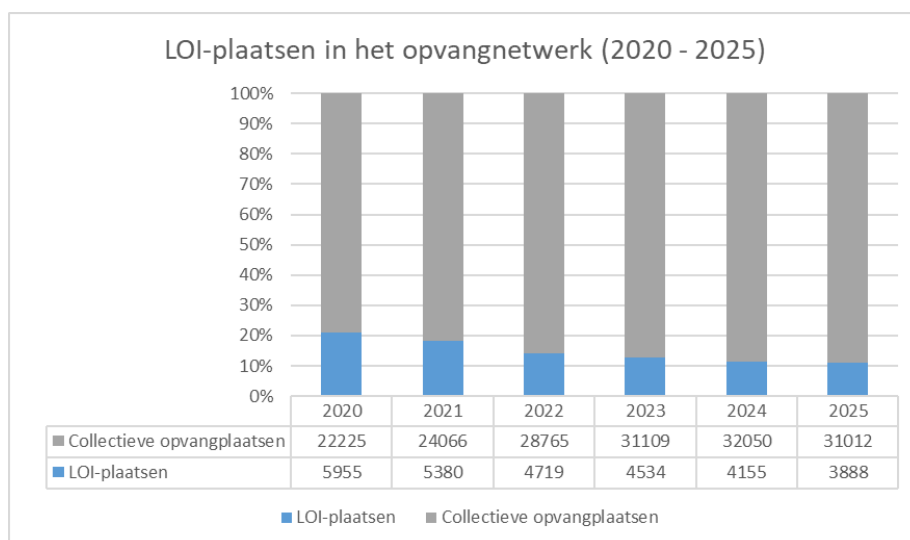
Samenvatting

Vluchtelingenwerk Vlaanderen vangt verontrustende signalen op over de sluiting van verschillende Lokale Opvanginitiatieven (LOI's). Dit zijn individuele opvangplaatsen in beheer van lokale besturen die hiervoor volledige financiering ontvangen van het federale niveau. Het regeerakkoord stelt duidelijk dat het aantal opvangplaatsen afgebouwd wordt van zodra het aantal verzoeken om internationale bescherming 'fors en structureel' vermindert. Tijdens deze afbouwfase verdwijnen de noodopvangplaatsen in hotels en de LOI-plaatsen prioritair. Voorlopig is er nog geen sprake van een forse en structurele vermindering, waardoor het nog te vroeg is om de afbouwfase van het netwerk al op te starten. Bovendien bevat het regeerakkoord ook mogelijkheden om de bestaande LOI-plaatsen een nieuwe invulling te geven. Vluchtelingenwerk Vlaanderen pleit ervoor om deze kansen te benutten, en lokale besturen hierin ten volle te ondersteunen.

- Vandaag is het nog te vroeg om te spreken van een forse en structurele daling van het aantal asielaanvragen. Bijgevolg is het nog niet aan de orde om LOI plaatsen of andere opvangplaatsen te sluiten. Op lange termijn kunnen bestaande LOI-plaatsen een nieuwe invulling krijgen:
 - Het regeerakkoord voorziet kleinschalige, collectieve centra met aangepaste begeleiding. LOI's vangen vaak al kwetsbare verzoekers op, en beschikken over onmisbare expertise.
 - Het regeerakkoord voorziet noodplekken voor internationaal beschermden, in afwachting van hun transitie naar een eigen woonst. Vandaag vervullen LOI's vaak al deze rol van transitieopvang, getuige de vele geschorste LOI-plaatsen in het netwerk.
- Moedig lokale besturen aan om hun bestaande LOI-plaatsen deze nieuwe invulling te geven.
- Sluit op termijn enkel LOI-plaatsen die geen nieuwe invulling kunnen krijgen, en sluit deze plaatsen met een overzichtelijk en transparant kader. Woningen sluiten waar nog mensen verblijven is geen goed idee.

Te vroeg voor afbouw van het opvangnetwerk

Het federale regeerakkoord voorziet "een graduele en gevoelige" afbouw van het opvangnetwerk. Bij dit afbouwen verdwijnt prioritair de hotelopvang en daarna geleidelijk de opvang van asielzoekers in individuele huizen en appartementen via de OCMW's (LOI's). Hoewel het afnemen van het aantal LOI-plaatsen geen nieuw gegeven is, lijkt deze daling onder de nieuwe regering alleen maar toe te nemen.

Tijdens de eerste 8 maanden van de Arizona regering daalde het aandeel LOI-plaatsen op het totaal aantal opvangplaatsen met 0,4% naar een historisch dieptepunt van 11.0%. De minister verklaarde al in de Commissie Binnenlandse Zaken van 12 november 2025 dat de diensten op haar vraag werken aan een afbouwplan.¹

Nochtans kan deze afbouw enkel ingaan van zodra het aantal verzoeken om internationale bescherming structureel lager ligt. Hoewel het aantal verzoeken in oktober en november 2025 respectievelijk 36% en 32% lager ligt dan dezelfde periode in 2024, is het nog té vroeg om te spreken van een structurele daling. De kans is groot dat het totaal aantal verzoeken om internationale bescherming in 2025 eindigt rond de 35.000. Dit ligt op een gelijkaardig niveau als in 2022, 2023 en 2024. Er is volgens ons dan ook nog geen sprake van een structurele daling die de eerste fase van het afbouwplan voor de opvang inluidt. Des te meer omdat de bezettingsgraad van het Fedasil opvangnetwerk nog steeds 93% bedraagt. Dit betekent dat het opvangnetwerk volledig vol is, en er geen plaatsen op overschot zijn. De periode van 2016 - 2020 leerde ons bovendien dat het prematuur sluiten van duizenden opvangplaatsen zich laat wreken van zodra het aantal verzoeken om internationale bescherming plots toeneemt. Het openen van opvangcentra vraagt namelijk tijd en expertise, die niet altijd voorhanden zijn in tijden van hoge nood. Net daarom wil de regering voldoende bufferplaatsen voorzien om fluctuaties te beheren.

Het regeerakkoord stelt duidelijke voorwaarden voor de afbouw van het opvangnetwerk. Deze voorwaarden zijn nog niet voldaan.

LOI-plaatsen kunnen een nieuwe invulling krijgen

Het opvangnetwerk telde op 1 december 2025 3.868 LOI plaatsen. Voorlopig is het nog te vroeg om de afbouwfase van het opvangnetwerk te activeren. Toch stelt Vluchtelingenwerk Vlaanderen vast dat verschillende lokale besturen 'de vlucht vooruit' nemen, en hun LOI plaatsen al op eigen initiatief (zullen) sluiten. Dit is een zorgwekkende evolutie, aangezien elke opvangplaats in de huidige context nog broodnodig is. Bovendien beschikken veel van deze LOI-plaatsen over onmisbare expertise die van pas kan komen bij een verdere uitwerking van het regeerakkoord. Enerzijds voorziet het regeerakkoord de opvang van kwetsbare asielzoekers in 'kleinschalige, collectieve centra met aangepaste begeleiding'. Anderzijds is er de ambitie om voor internationaal beschermden noodplekken te voorzien, 'in afwachting van hun transitie naar een eigen woonst'.

Veel LOI-plaatsen vervullen vandaag al één van deze opdrachten. Het LOI 'De Zijsprong' in Antwerpen is een voorbeeld van een kleinschalig en collectief centrum waar 22 kwetsbare NBMV's verblijven. Toch vangt Vluchtelingenwerk Vlaanderen signalen op over de nakende sluiting van 'De Zijsprong', op initiatief

¹ CRIV 56 COM 237, Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken, 12 november 2025, 26.

van het Antwerps stadsbestuur. De sluiting van dit specifieke LOI zou een groot verlies aan expertise betekenen en is ook een gemiste kans voor de verdere uitvoering van het regeerakkoord.

Daarnaast zijn LOI's vaak ook de plek waar erkende vluchtelingen hun transitie naar maatschappelijke dienstverlening doormaken. Tijdens deze transitiefase ligt de focus voornamelijk op het zoeken naar een eigen woonst. Hierdoor hebben LOI's onmisbare expertise als het gaat over de zoektocht naar huisvesting voor erkende vluchtelingen. Bijgevolg fungeren veel van de huidige LOI plaatsen al als een tijdelijke noodoplossing voor erkende vluchtelingen.

Besluit: doordacht afbouwen is essentieel, en een onderdeel van het regeerakkoord

Tijdens de regeringsonderhandelingen kwamen de verschillende onderhandelende partijen tot een compromis over het opvangnetwerk. Arizona wil hierdoor in principe het aantal opvangplaatsen afbouwen, maar enkel op voorwaarde dat het aantal verzoeken om internationale bescherming structureel daalt. Vandaag is er nog geen sprake van een structurele daling, waardoor het nog te vroeg is om over te gaan tot grootschalige sluitingen. Binnen dit opvangnetwerk laat het regeerakkoord bovendien ruimte voor kleinschalige opvangplaatsen voor kwetsbare verzoekers, en voor noodwoningen voor erkende vluchtelingen. LOI's vullen een van deze twee functies vaak al in, en beschikken over broodnodige expertise. Vluchtelingenwerk Vlaanderen pleit er dan ook voor om bestaande LOI plaatsen zoveel mogelijk deze nieuwe invulling te geven.

Federaal

- **Wij vragen in eerste orde om het regeerakkoord na te leven en het afbouwplan voor de opvang nog niet te activeren.** Uit de maandcijfers van de periode 2022 – 2025 blijkt dat het aantal verzoeken om internationale bescherming kan schommelen tussen de 2.200 en 4.200 verzoeken per maand. Ondanks deze schommelingen, bleef het aantal verzoeken de afgelopen jaren op een stabiel, hoog niveau.
- **In tweede orde, eens het aantal verzoeken structureel gedaald is, vragen wij dat het afbouwplan tijdig en transparant gecommuniceerd wordt aan alle betrokken partners.** Daarnaast is het belangrijk om tijdens het afbouwen van plaatsen de bestaande expertise in kleinschalige opvangcentra te behouden.
- **Benader lokale besturen met LOI's proactief voor een verdere uitwerking van het regeerakkoord.** Ontwikkel een plan voor de uitbouw van kleinschalige opvangcentra voor kwetsbaren en tijdelijke noodwoningen voor erkende vluchtelingen. Geef lokale besturen een langetermijnperspectief waarbinnen hun LOI nog een plaats heeft.

Vlaams

- **Treedt in dialoog met het federale niveau over noodwoningen voor erkende vluchtelingen.** Vandaag vinden erkende vluchtelingen erg moeilijk een eigen woning. De mogelijkheid om tijdelijke noodwoningen voor erkende vluchtelingen uit te bouwen biedt kansen. Grijp deze passage in het regeerakkoord aan om in dialoog te treden met het federale niveau.

Lokaal

- **Vandaag is het nog te vroeg om al over te gaan tot het sluiten van LOI-plaatsen.** Zolang het aantal verzoeken relatief hoog blijft, is elke opvangplaats broodnodig.

- ➔ **In de toekomst kunnen LOI-plaatsen een andere invulling krijgen in het opvangnetwerk. Het regeerakkoord voorziet ruimte voor kleinschalige opvang en voor noodwoningen voor erkende vluchtelingen. Maak gebruik van deze mogelijkheid.**